

**Arkeologiska undersökningar
inom Arjeplogs samhälle,
Lappland, 1997**

Av
B. Fossum

**Silverbuseet
Rapport
16**

Silvermuseet
Torget
930 90 Arjeplog

Tel: 0961-61290

www.silvermuseet.se

© Silvermuseet

Tryck: Silvermuseet, Arjeplog 1998

Rapport Silvermuseet

ISSN 1101-2900

Innehållsförteckning

1 ARKEOLOGISK SCHAKTKONTROLL I SAMBAND MED FJÄRRVÄRMEDRAGNING I ARJEPLOGS SAMHÄLLE, LAPPLAND, 1997

1.1	INLEDNING.....	01
1.2	SYFTE OCH MÅLSÄTTNING.....	01
1.3	UNDERSÖKNINGSMETODIK.....	01
1.4	UTREDNING, METODIK OCH RESULTAT.....	02
1.5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	02
1.6	LITTERATURFÖRTECKNING.....	03
1.7	TEKNISKA UPPGIFTER.....	03
1.8	BILAGOR.....	04
1.8.1	BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET....	04
1.8.2	BAKGRUND, ARJEPLOG.....	04
1.8.3	BESKRIVNING AV ANLÄGGNINGAR.....	06
1.8.3.1	Anläggning nr 1.....	06
1.8.3.2	Anläggning nr 2.....	06
1.8.3.3	Anläggning nr 3.....	07
1.8.3.4	Beskrivning av markytan som framkom i schaktets kant, Torggatan.....	07
1.8.3.5	Beskrivning av profil.....	07
1.8.3.6	Anläggning nr 4.....	08
1.8.3.7	Anläggning nr 5.....	08
1.8.3.8	Anläggning nr 6	08
1.8.3.9	Anläggning nr 7.....	08
1.8.3.10	Anläggning nr 8.....	08
1.8.3.11	Anläggning nr 9.....	08
1.8.3.12	Anläggning nr 10.....	09
1.8.3.13	Anläggning nr 11.....	09
1.8.3.14	Anläggning nr 12.....	09
1.8.3.15	Anläggning nr 13.....	09
1.8.4	FYNDLISTOR.....	09
1.8.4.1	Fynd anläggning nr 1.....	09
1.8.4.2	Fynd från anläggning nr 6.....	11
1.8.4.3	Fynd från anläggning nr 7.....	12
1.8.4.4	Fynd från anläggning nr 8.....	12

1.8.4.5	Fynd från anläggning nr 10.....	12
1.8.4.6	Fynd från anläggning nr 13.....	13
1.8.4.7	Fynd från anläggning nr 15.....	13
1.8.4.8	Fynd från anläggning nr 16.....	13
1.8.4.9	Lösfynd i schakt.....	13
1.8.5	FYND MED FYNDNUMMER.....	14
1.8.6	PROVER.....	14
1.8.6.1	Jordprov.....	14
1.8.6.2	Makrofossilprov.....	14
1.8.6.3	Kolprov.....	14
1.8.7	RITNINGAR.....	15

2 ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING I SAMBAND MED FJÄRRVÄRMEDDRAGNING I ARJEPLOGS SAMHÄLLE, LAPPLAND, 1997

2.1	INLEDNING.....	16
2.2	SYFTE OCH MÅLSÄTTNING.....	16
2.3	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	16
2.4	UTREDNING, METODIK OCH RESULTAT.....	16
2.5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	17
2.6	LITTERATURFÖRTECKNING.....	17
2.7	TEKNISKA UPPGIFTER.....	18
2.8	BILAGOR.....	18
2.8.1	BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET.....	18
2.8.2	BAKGRUND ARJEPLOG.....	18
2.8.3	BESKRIVNING AV ANLÄGGNINGAR.....	18
2.8.3.1	Anläggning nr 4.....	18
2.8.3.2	Anläggning nr 5.....	19
2.8.3.3	Anläggning nr 9.....	19
2.8.3.4	Anläggning nr 11.....	19
2.8.3.5	Anläggning nr 12.....	19
2.8.4	FYNDLISTOR.....	20
2.8.4.1	Fynd från anläggning nr 4.....	20
2.8.4.2	Fynd från anläggning nr 5.....	21
2.8.4.3	Fynd från anläggning nr 9.....	21
2.8.4.4	Fynd från anläggning nr 11.....	22
2.8.4.5	Fynd från anläggning nr 12.....	23
2.8.5	RITNINGAR.....	23

1 ARKEOLOGISK SCHAKTKONTROLL I SAMBAND MED FJÄRRVÄRMEDRAGNING I ARJEPLOGS SAMHÄLLE, LAPPLAND, 1997

1.1 INLEDNING

Arjeplogs kommun grävde under hösten 1997 schakt för nedläggning av fjärrvärmerör i centrala Arjeplog. Strax utanför Silvermuseet framkom i schaktet en trolig gropanläggning med obrända ben, fajans och bitar av kritpipor. Det framkom även en kullerstensläggning utanför Konsum. Det föranledde att Länsstyrelsen i Norrbottens län gav Silvermuseet i uppdrag att dokumentera anläggningarna samt utföra kontroll av dom fortsatta grävningarna av schakt för fjärrvärme.

1.2 SYFTE OCH MÅLSÄTTNING

Syftet med utredningen har varit att undersöka och dokumentera dom redan söndergrävda anläggningarna A1 (gropanläggning) och A2 (kullerstensläggning). Vidare att utföra schaktkontroll under dom fortsatta grävningarna för att se om det framkom flera anläggningar som skulle undersökas arkeologisk innan schakten fick grävas till önskat djup (Dnr 220-9313-97).

1.3 UNDERSÖKNINGSMETODIK

Vid schaktkontrollen användes det koordinatnät och de kartor som användes av Arjeplogs kommun i samband med arbetet att lägga fjärrvärme.

Anläggningarna var söndergrävda och jordmassorna var upplagda på kanten bredvid schaktet. Jordmassorna från gropanläggningen sållades, vidare sållades också massorna som kom fram när man rensade schaktkantens profilen. Profil ritades för båda anläggningarna, och de beskrevs. Fynd påträffad *in situ* markerades på profilritning, medan fynd från massorna hänfördes till anläggning.

En okulär kontroll blev utförd under de fortsatta grävningarna av fjärrvärme. Vid framkomst av obrända ben, porslin o. l. stannades grävningen så att närmare besiktning kunde utföras. I de fall man kunde konstatera en anläggning avbröts grävningsarbetet i väntan på den arkeologiska utredningen, som sedan var underlag för den arkeologiska undersökningen beskrevet i rapportens del 2.

När schakten var grävda ned till önskat djup kontrollerades schaktkanten för att eventuella anläggningar, som inte hade varit synliga tidigare, skulle kunna dokumenteras med profilritning. Gammla markyta markerades in på gatukartorna. De föremål som framkom under schaktgrävningen och som inte kunde knytas till någon anläggning samlades in eftersom.

1.4 UTREDNING, METODIK OCH RESULTAT

De under schaktning framkomna anläggningarna (A1 och A2) visade att det fanns en stor chans att det under resterande schaktgrävning skulle kunna framkomma flera. Därför bestämde Länsstyrelsen att en schaktkontroll och utredning skulle utföras, som skulle ligga till grund för eventuella arkeologiska undersökningar.

De två påträffade anläggningarna var redan söndergrävda. De dokumenterades genom: profilritningar, beskrivningar, fotografier, sållning av uppskottade jordmassor och tillvaratagande av fynd. Fyndmaterialet bestod till stor del av obrända ben samt fajans, delar av kritpipor, glas och tegel. Ur profilen togs också kolprover, men inga prov är skickade till ¹⁴C-analys.

Den fortsatta kontrollen av schakten skedde främst genom okulär besiktning samt att de påträffade anläggningarna undersöktes för att se om kulturlagret fortsatte ned i marken. I vissa fall upptäcktes anläggningarna först när schaktkanten besiktigades efter det att schakten var nedgrävda till önskat djup. I det fall där den gamla markytan var synlig, markerades den in på kartan över Arjeplog centrum. På ett ställe ritades även ett snitt ur schaktkanten där den gamla markyta var synlig. Medan schaktgrävningen pågick, samlades in de föremål som framkom och som inte kunde knytas till någon anläggning.

Huvudparten av anläggningarna påträffades i schaktet längs Storgatan. En jämförelse med kartor från 1800-talet visar att fyndplatserna stämmer överens med lokaliseringen av hus. De flesta anläggningarna är sannolikt platser där man deponerat hushållsavfall. Det dominerande fyndmaterialet är obrända djurben, troligen från ren, men det fanns även bitar av glas, porslin, kritpipor, skinn, textil och järn (spik, plåt o. dyl.).

1.5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Sedan tidigare finns inga arkeologiska dokumentationer av det "gamla Arjeplog". Under utredningen framkom flera lämningar som kunde knytas till en äldre bebyggelsefas i Arjeplogs historia. Den första lämningen som upptäcktes var A1, som framkom utanför Silvermuseet. Det verkar ha varit en naturlig grop i marken

som fyllts med avfall, något som indikerades av den stora mängden ben (med både kluvna och oklurna ben) och att det endast fanns ett helt föremål, en bensked. Det togs kolprov från anläggningen, men inget har skickats till ¹⁴C-datering. De antagande som har gjorts om anläggningens ålder är baserad på föremålsfynden.

I fyndmaterialet fanns en hel del fragment av kritpipor. Kritpipor användes i Sverige från 1600-talet fram till ungefär 1850. Två av bitarna från kritpipsskaften var stämplad med både ort och trolig tillverkare. Man kan läsa orten Stockholm, men namnet på tillverkaren är så otydligt att det inte går att fastställa.

I fyndmaterialet från A1 fanns bitar av t ex tallrikar till stor del gjorda i fajans. Några av bitar hade handmålat mönster, främst i blått men också i brun-lila. Bitarna av fajans härrörde från flera olika föremål, något man kan se då bitar av flera olika tjocklekar och med olika mönster (och färger) finns representerade. Bland fynden var även två bitar kinesiskt porslin.

De glasbitar som framkom var munblåsta. Några var belagda med en glansig yta. De bitarna härrörde från en flaska.

I anläggning nr 2 framkom inget fyndmaterial utöver kullerstensanläggningen. Enligt gamla källor och fotografier får man veta att Arjeplog var mycket stenigt (se kap. 1.8.2.), något som också märktes vid schaktgrävningen. Detta försvårade både grävningsarbetet och möjligheten att se ordentlig vad som framkom under grävning. Några av de noterade anläggningarna kan vara naturliga stensamlingar. Gropanläggningarna (slaskgroparna) verkar vara lagda i naturliga stenfyllda gropar.

1.6 LITTERATURFÖRTECKNING

Laestadius, P. 1977. *Journal af P. Laestadius för första året af hans tjenstgöring såsom missionaire i lappmarken.*

Nordberg, E. 1956. *Arjeplogs lappskola.*

Stadsmuseets utställningskatalog, 1985: Kritpipor. *Historien kring ett fynd vid Södermalmstorg.* Trångsund

Wallquist, E. 1985. *Arjeplog fordomtida.* Arjeplog.

1.7 TEKNISKA UPPGIFTER

Undersökningen pågick under perioderna 970901-970902 samt 970908-970917. Arbetet har i sin helhet bekostats av Arjeplog kommun. Dokumentationen av de två påträffade anläggningarna och besiktning av anläggningar har utförts av 1:e antikvarie Lars Liedgren (Silvermuseet) och amanuens Birgitta Fossum (Umeå Universitet). Schaktkontrollen utfördes av Birgitta Fossum. Arbetstidsåtgång

Fältarbete: 12 arbetsdagar.

Rapportarbete: 10 arbetsdagar.

1.8 BILAGOR

1.8.1 BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET

De schakt som grävdes för fjärrvärme och omfattades av utredningen var belägna i centrala Arjeplog och låg längs norra sidan av Drottninggatan, västra sidan av Torggatan samt på norra sidan av Storgatan.

I dag är både Drottninggatan och Storgatan bebyggda på båda sidor, medan schaktet på Torggatan är beläget på samma sida som parkeringsplatsen utanför Silvermuseet. Vid flera olika tillfällen har man grävt ned rör och ledningar. Av den anledningen har troligen en del anläggningar borttagits.

1.8.2 BAKGRUND, ARJEPLOG

Redan 1635 kom gruvdriften vid Nasafjäll i gång. Smälttackorna från gruvan var tvungna att renas från bly, en process som krävde upphettning och blåstring. Drivhuset där man renade tackorna kom att läggas till Arjeplog eftersom det där fanns en lämplig ström att driva kvarnhjulet. Drivhuset låg där Silvermuseet ligger i dag.

Redan 1607 blev det utfärdat en förordning från kungen Carl IX att man skulle bygga kyrkor i lappmarken för att kristna samerna. Men det var först 1641 som kyrkbygget i Arjeplog kom i gång. Detta efter en förordning från drottning Kristina, som delade in Piteå lappmark i fyra församlingar och samtidigt förlades en marknadsplats i Arjeplog. Kyrkan blev ombyggd flera gånger och fick sitt nuvarande utseende 1899. Kring 1817 började man bygga kyrkstugor längs huvudgatan som ledde upp till kyrkan samt nere i Skeppsviken (dessa var för samerna och området har blivit kallat Lappstan) (Wallquist 1985). Enligt Laestadius stod kyrkstugorna mycket oregelbundet:

"Ingen kyrkoplats, eller, som de vanligtvis kallas, kyrkostad i Lappmarken är så irreguliert byggd, som Arieplogs. Stugor, stall och kåtor äro om hvarandra, dertill bodar, allt i sammelsurium, utan några gator; man skulle tro, att de hade regnat ner från skyn och sedan blifvit stående, som slumpen ställt dem, det ena huset knut mot det andras vägg, såsom när man inskifver en quadrat i en annan. Uppkomma en eldsvåda, så skulle hela platsen

ovillkorligen blifva aska; men Gud, som "är de dårars förmyndare", har i hela 2 århundraden bevarat staden från en sådan olycka. Platsen är för öfrigt så utomordentligen stenig, att någon regulier byggnadsordning icke heller varit så lätt möjlig. Husen äro ovanligt små och oansenliga, se gråa och gamla ut, som stenarne, hvilket ock här och der i storlek mäta sig med husen." (Laestadius 1977:68f).

År 1723 fattade Sveriges riksdag ett beslut att man skulle bygga skolor i lappmarken så att man kunde börja med kristendomsundervisningen till dom samiska barnen. Tre år senare stod den första skolan färdig i Arjeplog, men det var först vid marknaden 1743 som någon undervisning kom i gång. Skolan var placerad ungefär där Silvermuseet står idag. 1758 blev Eric Fjällström skolmästare i Arjeplog och han satte i gång att förbättra skolan och i det syftet började han slå tegel (det var första gång man slog tegel i Arjeplog). Efter hans död förföll skolan och 1820 blev den nedlagd. Petrus Laestadius bodde i den gamla skolbyggnaden ett tag under sin missionsresa i området. Redan 1846 blev det bestämd att man skulle bygga en ny skola på samma ställe och den nya skolbyggnaden stod färdig 1854. Efter att man införde nomadskolor i lappmarken, 1914, blev skolan övergiven och idag står den som en del av Silvermuseet. När den nya stadsplanen blev upprättat 1895 märkte man av var dom gamla husen stod (Nordberg 1956, Wallquist 1985).

I fyndmaterialet fanns en hel del kritpipor som kan vara till hjälp vid datering av anläggningarna. Den första Europeiska kritpipsfabriken blev grundad i England redan 1575 och först 50 år senare kom tillverkningen i gång i Holland. Holland var den ledande exportören av kritpipor till Sverige, innan man införde ett förbud mot import. I Sverige kom den första kritpipsproduktionen i gång i mitten av 1600-talet då två holländska bröder startade en fabrik, men den riktigt stora produktionen startade först i början av 1700-talet med Carl Aspgren i spetsen. Han hade ensamrätt på produktionen i Sverige i över 20 år. Den största produktionen skedde kring 1760, för sedan att minska helt till produktionen upphörde kring 1850. Då var kritpiporna ersatt med mer hållbara material. Kritpiporna var mycket sköra och gick lätt sönder, dvs det var en förbruksvara, och det är också därför som kritpipor ofta finns i relativt stora mängder i fyndmaterial från 1600- och 1700-tal. Kritpipornas form kan vara till hjälp vid datering. I början var piporna grova och klumpiga för att på 1700-talet bli långa och smäckra (Utställningskatalog för Stockholms Stadsmuseum: Kritpipor).

1.8.3 BESKRIVNING AV ANLÄGGNINGAR

1.8.3.1 Anläggning nr 1

Vid schaktgrävning till fjärrvärme påträffades ett kulturlager på ca 0,5 meters djup. Kulturlagret framträdde på en ca 6 m lång sträckning på båda schaktsidorna. När anläggningen påträffades var schaktmassor redan upplagda på sidorna av grävmaskin. De schaktmassor som skottats upp sållades, liksom de massor som framkom vid rensning av profilen. I schaktmassorna framkom stora mängder obrända ben, många märkekluvna och öppnade. Benen förefaller att vara från de flesta delar av ren, även horn, där vissa var avsågade. Vidare framkom kritpipor (bl a två skaft med Stockholmsstämpel).

I profilen framgick att anläggningen var minst 1,2 meter djup från asfaltkanten. I mitten grävdes anläggningen ej i botten. Det översta lagret under asfalten bestod av sand och grus. Därunder vidtog mörk starkt humusblandad jord delvis i band. Här var ställvis inslag med kol/sot, samt även murket trä. I gropan var mycket rikligt med fyndmaterial, av typen avfallsmaterial. I de norra delarna av profilen framkom mycket kraftig blekjordsfärgad grov sand, som såg eldpåverkad ut. I mitten av anläggningen och mot södra delen av den fanns stora stenar som verkade vara ditförda som fyllning. I mitten fortsatte anläggningen nedåt. Uppenbarligen var det ett naturligt hålrum som fyllts ut.

1.8.3.2 Anläggning nr 2

Vid schaktgrävning för fjärrvärme längs Drottninggatan påträffades en kullerstensläggning i schaktets norra kant. Kullerstensläggningen kunde följas längs ett närmare 50 m långt parti, med undantag av ett ca 6 meter långt avbrott. Stenläggningens översta del var 0,25 - 0,45 m. under asfaltytan. Stenläggningen bestod av ett enskiktat lager av 0,1 - 0,25 m stora, tätt lagda stenar. Av lagerföljden framgår att det under stenläggningen fanns omrörda lager med ställvisa skikt med torv. Således verkar det vara utfyllt under stenläggningen. Stenläggningen låg vidare i ett lager sand. Ovanpå stenarna var ett enhetligt lager med grus och sand som verkar vara påfört vid ett enda tillfälle. Ovanpå detta kommer asfaltingen. Att döma av lagerföljderna är stenläggningen relativt sen. På gamla fotografier från området kan dock ej någon stenläggning skönjas.

1.8.3.3 Anläggning nr 3

Vid punkt 2:4816 framkom i den västra profilen en anläggning 1,60 meter lång med övre begränsning ca. 1,0 m. under asfaltytan och en nedre begränsning 1,40 - 1,50 m under asfaltytan. Anläggningen består av 0,10 - 0,65 m stora stenar och den fortsätter tydligt in i profilen. Stenarna låg i ett lager med brun humusblandat jord. Under anläggningen fanns fin grå sand. Norr om anläggningen framkom ett kraftigt rödfärgat sand lager (liknande dom röda sandlager synliga även på andra ställen i schaktkanten). På den norra sidan låg ett ca 0,40 m långt och 0,02 - 0,10 m tjockt kol/sot lager. Den gamla markytan är synlig på båda sidor av anläggningen men bryts av vid stenarna. 0,10 m norr om A3 låg tre kantstenar synliga. De härrör troligen från nedläggning av kabel under senare tid. Ovanpå anläggningen låg ett enhetligt lager med grus och sand, troligen påfört vid asfaltering av vägen.

1.8.3.4 Beskrivning av markytan som framkom i schaktets kant, Torggatan

Den gamla markytan blev synlig i profilen efter ca 2 m längd VNV om punkt 2:4811 och fortsätter i schaktet längs Torggatan till punkten 2:4818 med några avbrott. Vid avbrotten har rör, ledningar eller liknande varit nedgrävda. På några ställen verkar markytan ha grävts bort när man lagt bärggrus för asfaltering. 1,0 - 1,5 m under asfaltytan framträdde ett 0,1 - 0,02 m tjockt humuslager, den gamla markytan, med inslag av enstaka kolbitar. Under den gamla markytan följde ett 0,20 - 0,05 m tjockt blekjordslager. Under blekjorden framkom på de flesta ställen kraftigt rödfärgad sand, i ett 0,10 - 0,02 m tjockt lager som övergick i blekare rödgul sand. På enstaka ställen kom den röd-gula sanden direkt under blekjordslagret. Ovanpå den gamla markytan var det påfyllt med ett enhetligt lager grus och sand för asfaltering.

1.8.3.5 Beskrivning av profil

Ca 3 m söder om 2:4815 ritades en meter av profilen för att dokumentera hur den uppträdde i schaktkanten. 1,10 - 1,25 m under asfaltytan framträdde ett kraftigt mörkfärgat kulturpåverkat lager med enstaka inslag av kolbitar. Direkt under detta låg den gamla markytan, 0,05 - 0,02 m tjock. I den norra och södra delen av profilen fanns ett tunt kol/sot lager. I det följande lagret framträdde blekjordsbildningen som ett 0,15 - 0,05 m tjockt lager. Direkt under blekjorden

framkom ett kraftigt rött sandlager, 0,20 - 0,05 m tjockt, som därefter övergick i ett blekare röd-gult lager som fortsatte ned under schaktets botten.

1.8.3.6 Anläggning nr 4

0,43 - 0,46 m under asfaltkanten framkom ett lager med mörkfärgad jord. I jorden fanns en mängd obrända ben, bitar av porslin, bitar av glas, spik samt en lädersula. När profilen rensades framkom 0,25 - 0,10 m stora stenar. Överst i kulturlagret förekom inslag av kol som inte verkade fortsätta ned bland stenarna. Vid närmare utredning framstod den som en trolig gropanläggning, fylld med avfall, ca 5 m lång i profil. Anläggningen undersöktes arkeologiskt.

1.8.3.7 Anläggning nr 5

Gropanläggning? Vid grävning av schakt påträffades en lerpipa, en del av en gryta. Anläggningen undersöktes arkeologiskt.

1.8.3.8 Anläggning nr 6

Gammal markyta med bl a tegel och kol, 1,5 x 1 meter stor i schaktets mitt. Markytan sållades.

1.8.3.9 Anläggning nr 7

Gammal markyta med bl a ben, porslin och kol. 2,5 x 1 meter stor i schaktets mitt. Markytan sållades.

1.8.3.10 Anläggning nr 8

Fynd av obrända ben, porslin, läder i schaktmassan. Jordmassan undersöktes, men inga fler fynd framkom. Ingen vidare undersökning blev utförd.

1.8.3.11 Anläggning nr 9

Framkom som en ca. 4 m. lång försänkning fylld med sten och ben. Utreddes arkeologiskt.

1.8.3.12 Anläggning nr 10

Fynd av barkspade, ben, spik. Ca. 2. meter lång sträckning sållades.

1.8.3.13 Anläggning nr 11

Liten fläck med kulturlager med inslag av ben etc. Utreddes arkeologisk.

1.8.3.14 Anläggning nr 12

Ca. 3 m. lång sträckning med mörkt kulturlager. Den uppkastade jordmassa sållades, och anläggningen beskrevs.

1.8.3.15 Anläggning nr 13

5 meter öster om punkt 2:4820 framkom i profil en möjlig anläggning 0,90 m lång och den låg 1,05 -1,10 m under asfaltens övre kant. Den bestod av ett kol-/sotlager 0,02-0,06 m tjockt som låg ovanpå 1,60-0,10 m stora stenar. Stenarna fortsatte under nedgrävningen. Ovanpå sotlagret fanns ett mörkt jordlager 0,10-0,20 m tjockt och ovanpå det låg den gamla markytan 0,03-0,10 m tjock. Ovanpå markytan fanns fyllnadsmassor för vägbanan i ett 0,80-0,85 m. tjockt lager. I den gamla markytan fanns inslag av benbitar, bränd lera samt en del av en kritpipa.

"Anläggningen" kommer under den gamla markytan, och är den ett resultat av mänsklig aktivitet måste den vara betydligt äldre än resterande lämningar. Det kan också röra sig om en naturlig påverkan som har skett under förhistorisk tid (. ex en skogsbrand).

1.8.4 FYNDLISTOR

1.8.4.1 Fynd anläggning nr 1

Framkom vid rensning av profil

2 hela kritpipshuvuden med instämplad blomma på ovansidan, 9,0 g.

1 kritpipshuvud med 1 fragment borta från undersidan,instämplad blomma på ovansida, 7,0 g.

7 fragment av kritpipshuvud,14,0 g.

47 fragment kritpipsskaft 109,6 gr.

- 1 kritpipshuvud, glättad yta, med två treklövrar, stämplad på klacken, 8,5 g.
 2 fragment av kritpipsskaft, stämplad med bl.a. Stockholm, 7,9 g.
 9 fragment kritpipa, 3,8 g.
 1 fragment kinesiskt porcelain, 1,5 g.
 121 fragment fajans med vit yta (varav 36 fragment med blå dekor och 8 fragment med brun-lila dekor), 231,7 g.
 1 fragment glasbutelj med hals, glansig yta, 48,1 g.
 3 fragment glas, glansig yta (trolig till samma butelj), 3,9 g.
 2 fragment buktigt, grönt glas, 6,4 g.
 10 fragment grönt planglas, 9,0 g.
 2 fragment tjockt buktigt ofärgat glas, 3,0 g.
 1 fragment buktigt ofärgat glas (dricksglas?), 0,9 g.
 1 fragment ofärgat planglas, 2,0 g.
 1 fragment lerpipa, 1,4 g.
 6 mycket små fragment av lerpipa, 0,6 g.
 4 rostiga järnspikar, 3,4 g.
 8 fragment fajans, 1,8 g.
 23 fragment bränd lera, 8,2 g.
 18 fragment lergods med brun glaserad yta, 90,2 g.
 4 fragment lergods utan glaserad yta, 11,9 g.
 1 bit av tegelsten, 507,3 g.
 36 bitar tegel, 93,1 g.
 154 fragment tegel/bränd lera, 601,7 g.
 35 fragment vitt murbruk, 107,7 g.
 8 bitar trä, 9,6 g.
 1 bearbetad ben/hornbit (ser ut som ett handtag), 4,6 g.
 3 fragment fiskben, 0,1 g.
 2 fiskfjäll, 0,05 g.
 1034 obrända ben (varav 9 fiskkotor), 7561,6 g.
 21 brända ben, 6,9 g.
 1 bit av horn, 114,9 g.

Fynd framkomna vid sällning av traktorgrävda jordmassor

- 35 fragment kritpipsskaft, 2,2 g.
 4 fragment kritpipshuvud, 3,9 g.
 12 fragment kritpipa, 3,6 g.

- 28 fragment fajans med vit yta (varav 4 fragment med blå handmålade dekor och 1 fragment med brun-lila dekor), 47,0 g.
- 2 fragment lergods med brun glasyr insida, 11,3 g.
- 1 fragment fajans? med lila glansig yta, 0,8 g.
- 5 fragment grönt planglas, 3,4 g.
- 1 fragment ofärgat planglas, 3,6 g.
- 2 bitar av buktigt grönt glas, 5,3 g.
- 1 fragment ofärgat buktigt glas (troligt från botten av flaska), 48,0 g.
- 1 bryne i skiffer? 8,0 cm långt, 2,5 cm brett och 0,4 cm tjockt, 16,7 g.
- 1 bit flinta, 1,5 g.
- 1 fragment obränd lera, 0,3 g.
- 30 bitar tegel, 224,3 g.
- 83 bitar bränd lera, 274,9 g.
- 14 bitar bränd lera/tegel, 56,9 g.
- 3 bitar vitt murbruk, 1,9 g.
- 1 rund sten?, 32,4 g.
- 1 bit kvartsit?, 96,7 g.
- 1 sten okänd material, liknar bränd lera, 23,3 g.
- 1 fragment stengods?, 3,1 g.
- 1 vit sten?, 0,6 g.
- 1 gul sten?, 0,5 g.
- 885 obrända ben (varav 10 fiskkotor), 5120,4 g.
- 10 brända ben, 1,5 g.
- 1 bearbetat hornbit, 59,0 g.
- 1 bensked. Hela skeden är 11,3 cm. lång, skaftet är 2,3 - 1,7 cm. brett och skeden är 5,4 - 1,7 cm. bred, 18,9 g.

1.8.4.2 Fynd från anläggning nr 6

- 1 bit ? till griffeltavla, 3,4 g.
- 8 fragment vitt porcelain (varav 1 bit av handtag), 0,6 g.
- 28 fragment ofärgat butelj? glas, 186,2 g.
- 1 vit knapp med fyra knapphål, 0,3 g.
- 5 fragment ofärgat planglas, 6,8 g.
- 3 fragment grönt buktigt glas, 7,9 g.
- 1 del av flaskhals, brun-grönt glas, 29,7 g.
- 2 fragment brunt buktigt glas, 4,2 g.
- 25 bitar tegel, 260,8 g.

- 2 rostiga järnspikar, 5,6 g.
- 1 fragment rostig järnplåt, 0,7 g.
- 2 bitar trä, 0,8 g.
- 12 fragment läder (varav 1 bit från sula och endast två bitar utan sömhål), 48,9 g.
- 9 fragment textil (filt?), 14,1 g.
- 2 obrända ben, 7,6 g.

1.8.4.3 Fynd från anläggning nr 7

- 1 del av ett rostigt järnföremål?, 119,4 g.
- 2 rostiga järnspikar, 7,0 g.
- 5 fragment läder (varav 3 med sömnadshål), 4,2 g.
- 13 fragment brunt buktigt glas, 34,8 g.
- 19 fragment vitt porcelain, 26,6 g.
- 1 obränd ben, 75,5 g.

1.8.4.4 Fynd från anläggning nr 8

- 8 fragment brunt buktigt glas, 35,6 g.
- 2 fragment grönt buktigt glas, 16,6 g.
- 9 fragment vitt porcelain (varav 1 bit är stämplad), 46,2 g.
- 1 fragment mycket fint vitt porcelain, kinesiskt?, 1,2 g.
- 10 rostiga järnspikar, 65,5 g.
- 1 järntråd med omlindad järntråd, rostig, 15,2 g.
- 69 obrända ben, 834,8 g.

1.8.4.5 Fynd från anläggning nr 10

- 1 barkskrapa i järn (rostig), 901,4 g.
- 3 fragment rostig järnplåt, 87,6 g.
- 3 rostiga järnspikar, 21,4 g.
- 2 fragment grönt buktigt glas, 66,9 g.
- 1 fragment brunt buktigt glas, 6,3 g.
- 1 fragment ofärgat planglas, 4,3 g.
- 1 botten till flaska i ofärgat glas (med stämplad 150 på undersidan), 26,9 g.
- 1 rund blyplomering, 6,6 g.
- 2 fragment vitt porcelain, 5,9 g.
- 1 bit fönsterkitt, 1,6 g.

7 obrända ben, 54,9 g.

1.8.4.6 Fynd från anläggning nr 13

7 fragment vitt porcelain (varav 1 bit med tryckt mönster i grönt och blått), 19,1 g.

9 fragment blåaktigt/ofärgat planglas, 26,2 g.

9 bitar bränt lera, 25,0 g.

2 rostiga järnspikar, 17,2 g.

1 bit näver, 0,5 g.

1 fragment brunt buktigt glas, 1,2 g.

3 fragment läder, 0,5 g.

1 fragment kritpipsskaft, 0,5 g.

1 bränt ben, 0,4 g.

1.8.4.7 Fynd från anläggning nr 15

6 fragment vitt porcelain (varav 2 tjocka bitar), 98,4 g.

2 fragment läder, 13,0 g.

4 fragment brunt buktigt glas, 23,7 g.

2 rostiga järnspikar, 18,4 g.

1 stor rostig järnbult, 41,2 g.

1 bit järntråd, 12,0 g.

4 fragment ofärgat buktigt glas, 4,7 g.

2 obrända ben, 10,0 g.

1.8.4.8 Fynd från anläggning nr 16

1 lieblad i järn, 59,1 g.

1 järnbult/spik, 11,5 g.

1 fragment vitt porcelain, 2,8 g.

2 fragment av kritpipshuvud, 5,2 g.

1 fragment ofärgat planglas, 1,2 g.

1 fragment brunt buktigt glas, 1,4 g.

2 obrända ben, 5,9 g.

1.8.4.9 Lösfynd i schakt

2 rostiga järnspikar, 7,2 g.

- 1 rostig järnbult, 32,5 g.
- 1 rostig järntråd i ring, 14,7 g.
- 5 fragment läder, 1,8 g.
- 3 fragment ljusgrönt planglas, 3,3 g.
- 2 fragment brunt buktigt glas, 1,7 g.
- 18 fragment vitt porcelain (varav 5 bitar med tryckt lila dekor och en bit med grå insida och vit insida med tryckt dekor i grått och grönt), 20,3 g.
- 1 bit bränd lera, 1,1 g.
- 1 fragment kritpipsskaft, 3,8 g.
- 9 obrända ben, 161,9 g.

1.8.5 FYND MED FYNDNUMMER

- F1, 5 bitar tegel. Framkom i profil A1, se ritning, 697,3 g.
- F2, 1 bit fajans med blå handmålat dekor troligen från en djup tallrik. Framkom i profil A1, se ritning, 13,7 g.
- F3, 1 kritpipshuvud. Framkom i profil i A1, se ritning, 15,8 g.

1.8.6 PROVER

1.8.6.1 Jordprov

- Jordprov 1, från A3.
- Jordprov 2, från A3.
- Jordprov 3, från A13.

1.8.6.2 Makrofossilprov

- Makrofossil prov 1, Torggatan se plan över schakten.
- Makrofossil prov 2, Torggatan se plan över schakten.
- Makrofossil prov 3, Torggatan A13, se plan över schakten samt ritning A13.

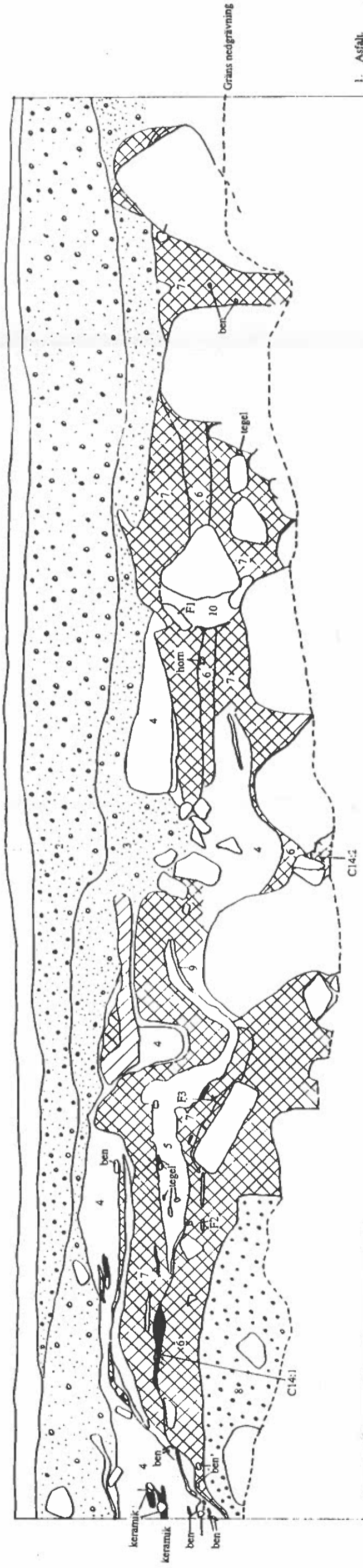
1.8.6.3 Kolprov

- ¹⁴C-prov 1, Torggatan, A1, se plan över schakt samt ritning över A1.
- ¹⁴C-prov 2, Torggatan, A1, se plan över schakt samt ritning över A1.
- ¹⁴C-prov 3(A), Torggatan, A13, se plan över schakt samt ritning över A13.
- ¹⁴C-prov 4(B), Torggatan, A13, se plan över schakt samt ritning över A13.

¹⁴C-prov 5, Torggatan, A3, se plan över schakt samt ritning över A3.

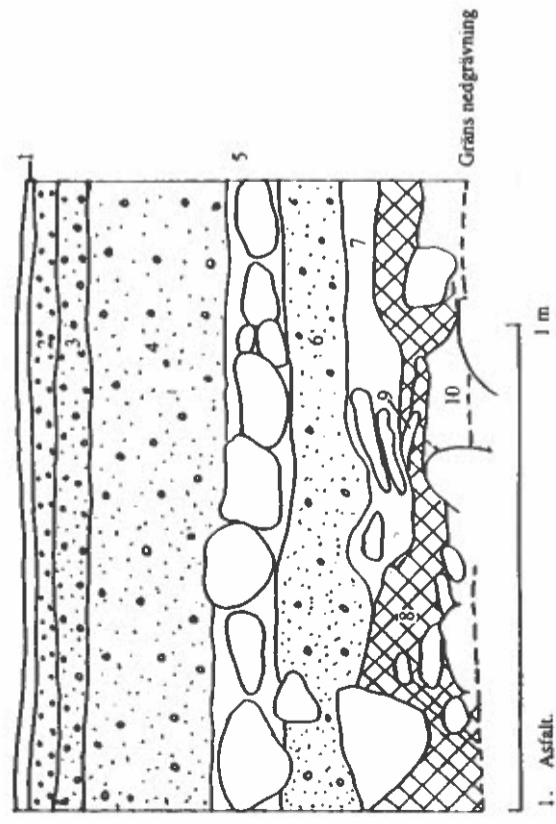
1.8.7 RITNINGAR

Profil N-S genom anläggning nr. 1,
Torggatan. Schaktkant från V
Ritning: Lars Liedgren och Birgitta Fossum, 1997

1. Asfalt.
2. Bärgrus+sand.
3. Sand+grus.
4. Gulbrun sand.
5. Grå lera.
6. Brun humusrik jord med inslag av obrända ben.
7. Brun humus rik jord med rikliga inslag av obrända ben.
8. Mycket grusig blekjord.
9. Bränd röd-gul lera.
10. Hålrum.

Profil Ö-V anläggning nr. 2. Delsektion
av stenläggning, Drottninggatan.
Ritning: Lars Liedgren, 1997.

1. Asfalt.
2. Smågrus.
3. Grå gru: med sand.
4. Grå sand/grus.
5. Grå sand+stenläggning.
6. Grå sand/grus.
7. Omört lager.
8. Mörkfärgat humus, verkar omört (torv).
9. Blekjord.
10. Hålrum, utfyllt med sten, ej nedgrävt.

2 ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING I SAMBAND MED FJÄRRVÄRMEDRAGNING I ARJEPLOGS SAMHÄLLE, LAPPLAND, 1997

2.1 INLEDNING

På uppdrag av Länsstyrelsen i Norrbottens län har Silvermuseet genomfört en arkeologisk undersökning av ett antal fornlämningar som framkom vid grävning av schakt FÖR fjärrvärmerör. Undersökningen föranleddes av den utförda schaktkontrollen beskrivet i del 1.

2.2 SYFTE OCH MÅLSÄTTNING

Målsättningen med undersökningen har fastställts av länsantikvarien i Norrbottens län (Dnr 220-11314-97). De anläggningar som framkom vid schaktkontrollen skulle undersökas och dokumenteras.

2.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Under schaktkontrollen, beskrivet i rapportens del 1, framkom ett antal anläggningar. Några av anläggningarna upptäcktes i schaktens kant efter att schakten var nedgrävd till önskat djup. Dessa anläggningar dokumenterades och märktes in på Kommunens kartor över Arjeplog centrum. Några av anläggningarna blev föremål för arkeologiska undersökningar. Anläggningarna ritades i plan innan dom grävdes ut. De fynd som framkom togs tillvara och knöts till anläggning. När anläggningarna var utgrävda ritades de i profil och beskrievs. I det slutliga arbetet räknades och vägdes alla fynd, vilket presenteras i fyndlistor under kap 1.8.4.

2.4 UTREDNING, METODIK OCH RESULTAT

Efter utförd kontroll och utredning kvarstod ett antal anläggningar som på något sätt skulle åtgärdas. Alla lämningarna var belägen i den övre delen av Storgatan.

På några ställen sållades enbart markytan och uppskottade jordmassor från schakt (A6, A7, A8, A10 och A12). A6 och A7 visade sig enbart innehålla enstaka fynd av obrända ben, glas, porslin. I A8 fanns en hel del ben som kom fram under schaktkontrollen, men det fanns inte kvar något annat av anläggningen än det som fortsatte in under markytan som en mörk färgning (kulturlager). Även A10 och A12

var söndergrävda och kunde enbart konstateras i profilen, samt de under schaktkontrollen framkomna fynden. A12 beskrevs också.

I andra fall gjordes en utgrävning där anläggningarna grävdes ned till botten (A4, A5, A9 och A11). A4 framstod som ett mörkfärgat kulturlager som tydligt fortsatte nedåt i schaktet. Anläggningen ritades i plan innan den undersöktes. Den största delen av fyndmaterialet bestod av obrända ben, men även glas, porslin, läder, spik samt en fiskkrok. När anläggningen var nedgrävd, ritades den i profil. I ett sidoschakt bredvid A4, framkom ett kulturlager med bl a en lerpipa och delar av en gryta. Anläggningen, A5, dokumenterades både i plan och profil. Efter den arkeologiska undersökningen kunde konstateras att A9 och A11 var samma anläggning.

2.5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Anläggningarna påträffades främst i den övre delen av Storgatan. Kartor från 1800-talet visar att bebyggelse fanns där. Av den anledningen är det troligt att anläggningarna kan ses i ett samband med den (se karta från 1895).

Det verkar som om anläggningarna som berördes av arkeologiska undersökningar på Storgatan är yngre än A1 som diskuteras i rapportens del 1. Ändå påträffades bitar av kritpipor i några av anläggningarna, men inte i samma utsträckning som i A1. Man hittade även svenskt porslin, bl. a. en bit porslin som var stämplad Rörstrand (som grundades 1726), framkom i A9 (Prismas Lexikon 1990). En annan skillnad är att dekoren på porslinet för det mesta verkar vara tryckt, något som också antyder en yngre ålder. Även om det fortfarande förekommer munblåst glas i fyndmaterialet verkar andelen maskinellt gjort glas vara större. En annan skillnad i materialet är den relativt stora mängd bevarat läder, från både skor och väskor. Även rester av textil förekommer i fyndmaterialet.

Från de skrivna källorna får man intrycket att den äldsta bebyggelsen (1600- och 1700-tal) var anlagd längre mot N i området kring kyrkan och ned mot Skeppsviken. Under 1800-talet började bebyggelsen sprida sig upp längs dagens Storgata, något som också skulle förklara att materialet från anläggningarna vid Storgatan verkar yngre än det från anläggning 1 och 2.

2.6 LITTERATURFÖRTECKNING

Bokförlaget Prisma AB, 1990. *Prismas Lexikon 1990: Band 4.*

2.7 TEKNISKA UPPGIFTER

Undersökningen pågick under perioden 970918-970919. Arbetet har i sin helhet bekostats av Arjeplogs kommun. Dokumentation och de arkeologiska undersökningarna har utförts av 1:e antikvarie Lars Liedgren (Silvermuseet), amanuens Birgitta Fossum (Umeå Universitet), amanuens Sven-Donald Hedman (Umeå Universitet) och amanuens Andreas Stångberg (Umeå Universitet).

Arbetstid

Fältarbete: 9 arbetsdagar.

Rapportarbete: 10 arbetsdagar.

2.8 BILAGOR

2.8.1 BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDET

Längs Torggatan framkom inga flera anläggningar som kom att omfattas av de arkeologiska undersökningarna. En anläggning (A3) blev synlig i profilen efter att schaktet var grävt till önskad djup. Den dokumenterades genom ritning och fotografier, samt kol- och jordprov (se del 1).

De anläggningar som omfattades av de arkeologiska undersökningarna framkom längs Storgatan. Schakten grävdes på den norra sidan om Storgatan, bredvid dagens trottoarkant. Gatan är bebyggd på båda sidor och man har vid flera tillfällen grävt ned rör och ledningar intill husen. Från huvudschaktet, för fjärrvärme, fanns sidoschakt till flera hus längs Storgatan (se schaktplan).

2.8.2 BAKGRUND ARJEPLOG

Se avsnitt 1.8.2.

2.8.3 BESKRIVNING AV ANLÄGGNINGAR

2.8.3.1 Anläggning nr 4

I schaktets botten samt i kantens profil, 0,40 - 0,45 m under asfaltkanten var ett kulturlager. Det framträdde som en mörk till svart färgning med i ytan synliga kol- och benbitar. Kring kulturlagret var sentida grå-brunaktig fyllnadsmassa, troligen

påfyllt vid nedgrävning av ledningar och rör. I anläggningen framkom en mängd obrända ben, porslin, glas, järnspikar samt en skosula av läder.

2.8.3.2 Anläggning nr 5

I schaktets botten samt i schaktkantens profil, 0,29 m. under asfalten var ett kulturlager. Detta framträdde som en svart till mörk brun färgning med i ytan synliga kol- och träbitar. Kring kulturlagret var sentida grå-brunaktiga fyllnadsmassor, troligen från nedgrävning av rör.

2.8.3.3 Anläggning nr 9

Grop ca. 3,5 x 1 m, bortgrävd vid ledningsgrävning i de norra delarna. Anläggningen fortsatte vidare under vägbanan. Anläggningen framkom under vägbanans fyllnadsmaterial ca 0,4 - 0,8 m under övre asfaltkant. I de övre delarna var brun jord, sten och grus, mot botten kom kraftig mörkfärgat humus med mycket inslag av kol. Här var ställvis koncentrationer av obrända ben. I de undre skikten var också ett antal större block påförda som fyllnad. Troligen har en naturlig grop använts för att dumpa avfall. Gropens botten låg ca. 1,5 m under den övre asfaltskanten.

2.8.3.4 Anläggning nr 11

Mörkbrunt kraftig humusblandat kulturlager ca 2 m långt täckande hela schaktets botten, beläget 0,70 - 1,10 m under asfaltens övre kant. Lagret innehöll mycket rikliga förekomster av obrända mörkbruna ben. Lagret låg ovanpå en ansamling av 0,30 - 0,60 m stora stenar, i botten mellan dessa stenar var hålrum. Troligen blev avfall dumpat i en naturlig svacka. Anläggningen fortsatte in under asfaltkanten.

2.8.3.5 Anläggning nr 12

Uppkastad jord från en mörkfärgat gropanläggning ca 4 m lång och intill 0,6 m djup räknat från asfaltens övre kant. Tjocklek i mitten var ca 0,4 m. Anläggningen var synlig även i den västra schaktkanten. I huvudsak var det humusfärgat jord med rester av kol och enstaka träbitar. Anläggningen fortsatte in under markytan både i västra och östra schaktkanten. Tydligast synlig i den östra schaktkanten.

2.8.4 FYNDLISTOR

2.8.4.1 Fynd från anläggning nr 4

- 1 fiskkrok (irrat grön, koppar eller brons?), 1,1 g.
- 5 fragment kritpipshuvud (varav 1 har stämpel på klack), 6,9 g.
- 12 fragment kritpipsskaft, 11,0 g.
- 2 bitar tegel, 61,9 g.
- 2 bitar bränt lera/keramik, 10,2 g.
- Fragment av metallöverdel till glasbehållare,, 12,0 g.
- 2 fragment rosafärgat glas (dricksglas?), 6,7 g.
- 6 fragment ofärgat glas med randig utsida (dricksglas?), 5,1 g.
- 1 flaskbotten i brunt glas, 116,5 g.
- 3 fragment brunt glas, 3,4 g.
- 1 del av flaskhals i grönt glas, 10,4 g.
- 2 fragment blått glas (vågig utsida), 3,8 g.
- 25 fragment ofärgat planglas, 44,2 g.
- 12 fragment ljusgrönt planglas, 10,2 g.
- 37 fragment grönt buteljglas, 286,2 g.
- 5 fragment grönt buktigt glas, 16, 8 g.
- 1 fragment ofärgat buktigt glas, 2,0 g.
- 3 fragment av något som liknar plast?, 1,3 g.
- 86 fragment vitt porslin (varav 5 med tryckt blått mönster, 4 med tryckt vinrött mönster, 2 med tryckt rosa mönster, 5 med tryckt lila mönster och 1 med tryckt guldkant), 129,0 g.
- 3 fragment grått porcelain, 1,6 g.
- 2 fragment gult porcelain (varav 1 med handmålat blomma), 6,9 g.
- 1 fragment matt porcelain med tryckt blått mönster, 1,6 g.
- 1 fragment porcelain med tryckt ljusblått, grönt och rött mönster, 6,0 g.
- 1 fragment fajans?, 3,0 g.
- 54 rostiga järnspikar, 262,0 g.
- 5 fragment rostig järnplåt, 18,7 g.
- 1 skosula i läder, 51,5 g.
- 3 bitar av en skoklack, 37,2 g.
- 43 fragment läder (troligen till sko, varav 9 har sömnadshål), 54,7 g.
- 3 fragment svart textil (filt?), 2,4 g.
- 1 fragment svart textil (stickad? av ylle), 0,6 g.
- 1 fragment brun vävd textil (grovt av ylle), 0,1 g.

7 bitar näver, 5,7 g.
 11 bitar trä, 13,2 g.
 336 obrända ben (varav 1 fiskfena), 1686,2 g.

2.8.4.2 Fynd från anläggning nr 5

1 rostig trasig plåtring (troligen till kastrull), 60,7 g.
 7 rostiga järnspikar, 32,7 g.
 1 fragment rostig järnplåt, 0,4 g.
 1 fragment ofärgat buktigt glas (från dricksglas?), 0,7 g.
 1 fragment ofärgat vinklat glas, 2,6 g.
 1 fragment buktigt vinklad glas, 1,2 g.
 1 fragment ofärgat planglas, 3,5 g.
 3 fragment grönt tjockt buktigt glas, 66,9 g.
 2 fragment brunt buktigt glas, 3,9 g.
 5 fragment vitt porcelain (med tryckt mönster i grönt, gult och blått), 7,7 g.
 7 fragment vitt porcelain (varav 1 bit har vit insida och rosa utsida), 10,4 g.
 1 fragment stengods?, 4,3 g.
 1 fragment keramik, 2,4 g.
 1 bit tegel/bränt lera, 1,4 g.
 2 fragment kritpipsskaft, 2,9 g.
 1 lerpipshuvud med dekor av tre kronor, 19,5 g.
 17 obrända ben, 144,7 g.

2.8.4.3 Fynd från anläggning nr 9

1 brosch utan nål i brons? med en lila platta (material?) med bild av en hund, 8,8 g.
 1 kritpipshuvud, 11,1 g.
 2 fragment kritpipsskaft, 3,4 g.
 29 fragment porcelain (troligt från samma föremål. En bit har stämpeln Rörstrand), 141,5 g.
 18 bitar vitt porcelain (varav 6 har lila tryckt dekor samt två bitar av handtag), 15,3 g.
 4 fragment porcelain med matt yta (varav en bit har grön tryckt dekor), 11,1 g.
 12 fragment brunt buktigt glas, 65,0 g.
 15 fragment brun-grönt buktigt glas (varv en bit kommer från flaskbotten), 206,8 g.
 2 fragment grönt buktigt glas, 16,3 g.
 10 fragment grönt planglas, 5,8 g.

7 fragment ofärgat buktigt glas, 10,6 g.
 1 fragment stengods?, 5,3 g.
 70 fragment tunn rostig järnplåt, 47,6 g.
 10 bitar tegel, 109,4 g.
 2 bitar bränd lera, 14,1 g.
 10 rostiga järnspikar, 43,2 g.
 1 mycket stor järnbult 32,8 cm. lång, diam. 1 cm, 145,7 g.
 2 moderna spikar, ej särskild rostiga, 7,5 g.
 1 fragment porcelain, 0,4 g.
 11 rullar med näver, 35,0 g.
 61 fragment läder, troligen till sko (varav 27 har sömnadshål), 107,5 g.
 8 bitar trä, 30,2 g.
 2 fragm brända ben, 0,5 g.
 60 obrända ben, 576,5 g.

2.8.4.4 Fynd från anläggning nr 11

6 fragment läder, 13,4 g.
 1 del till läderpung, 10,9 g.
 6 fragment textil, vävt ylletyg med randigt mönster (brunt-ljusbrunt), 10,5 g.
 1 svart glasknapp, diam 2,7 cm, 6,6 g.
 8 fragment vitt porcelain, med lila tryck (2 bitar från handtag), 20,2 g.
 13 fragment vitt porcelain (1 bit från handtag), 35,6 g.
 1 fragment tjock fajans?, 9,8 g.
 1 fragment grönt glas (tydligt handblåst), 50,8 g.
 2 fragment grönt buktigt glas, 6,1 g.
 35 fragment brunt glas, troligen från flaska (handblåst?. En bit av botten och en bit av flaskhals), 155,5 g.
 3 fragment ofärgat planglas, 7,7 g.
 2 fragment ljusgrönt planglas, 1,8 g.
 2 fragment kritpipsskaft, 4,4 g.
 1 fragment keramik, 6,4 g.
 1 fragment rostig järnplåt, 2,2 g.
 1 bit bly rund, möjligen till ljusstake, 44,4 g.
 5 bitar tegel, 273,2 g.
 5 rostiga järnspikar, 67,0 g.
 796 obrända ben, 4071,7 g.

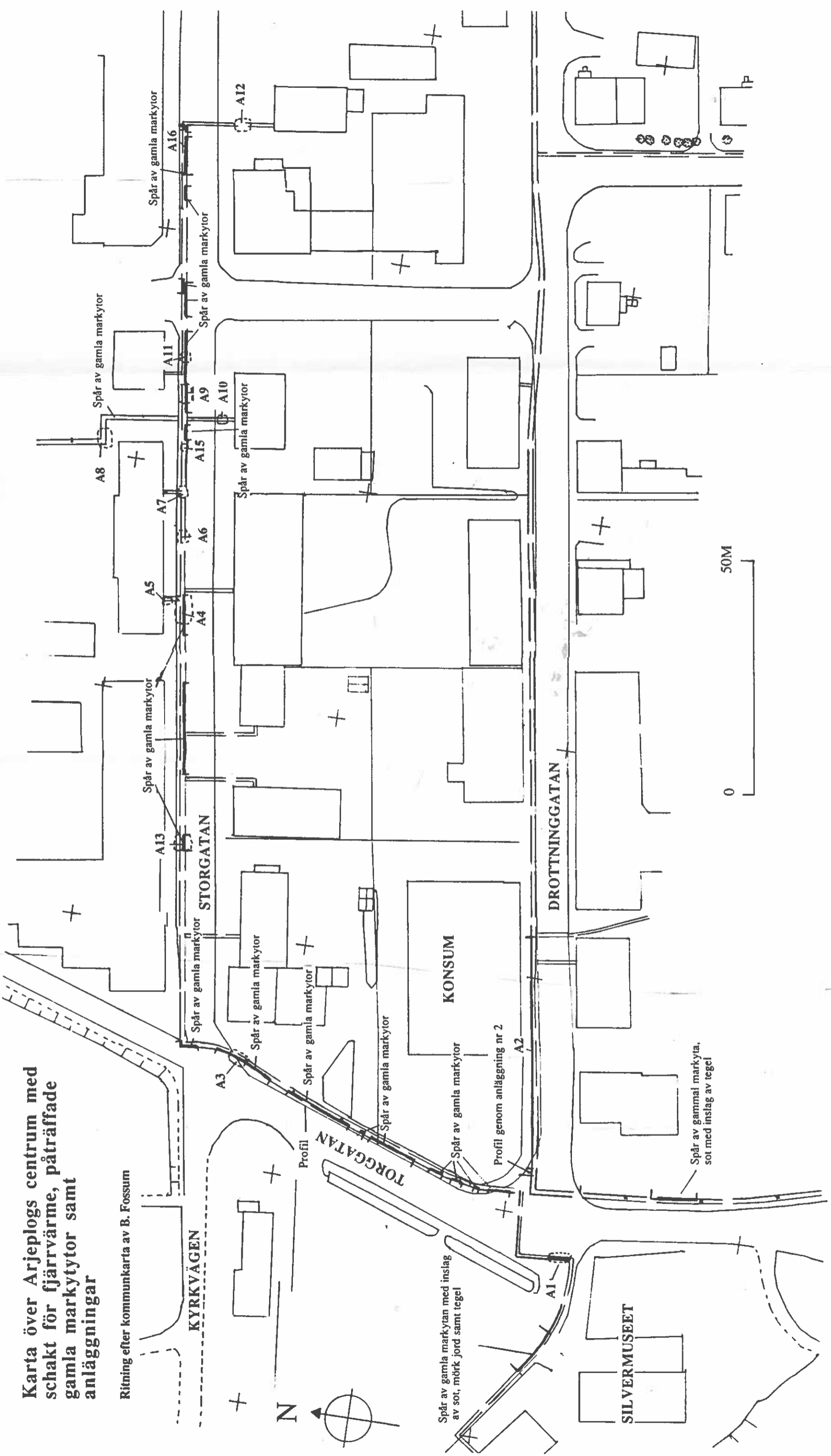
2.8.4.5 Fynd från anläggning nr 12

- 1 bit keramik (randig el vågig insida och enkla streck utsida), 30,1 g.
- 10 fragment vitt porcelain (varav 3 bitar med tryckt mönster), 27,8 g.
- 1 fragment fajans?(blått mönster möjligen handmålat), 10,6 g.
- 6 rostiga järnspikar, 32,7 g.
- 1 fragment ofärgat planglas med ett svart streck, 3,4 g.
- 3 bitar ofärgat planglas, 3,2 g.
- 3 bitar grönt planglas, 3,0 g.
- 1 fragment ofärgat vinklad glas, 0,8 g.
- 1 bit grönt buktigt glas, 1,8 g.
- 1 fragment kritpipsskaft, 0,8 g.
- 1 fragment kakel, 35,2 g.
- 8 obrända ben , 77,7 g.
- 2 fragment brända ben, 0,5 g.

2.8.5. RITNINGAR

Karta över Arjeplogs centrum med schakt för fjärrvärme, påträffade gamla marktytor samt anläggningar

Ritning efter kommunkarta av B. Fossum

Spår av gamla marktytan med inslag av sot, mörk jord samt tegel

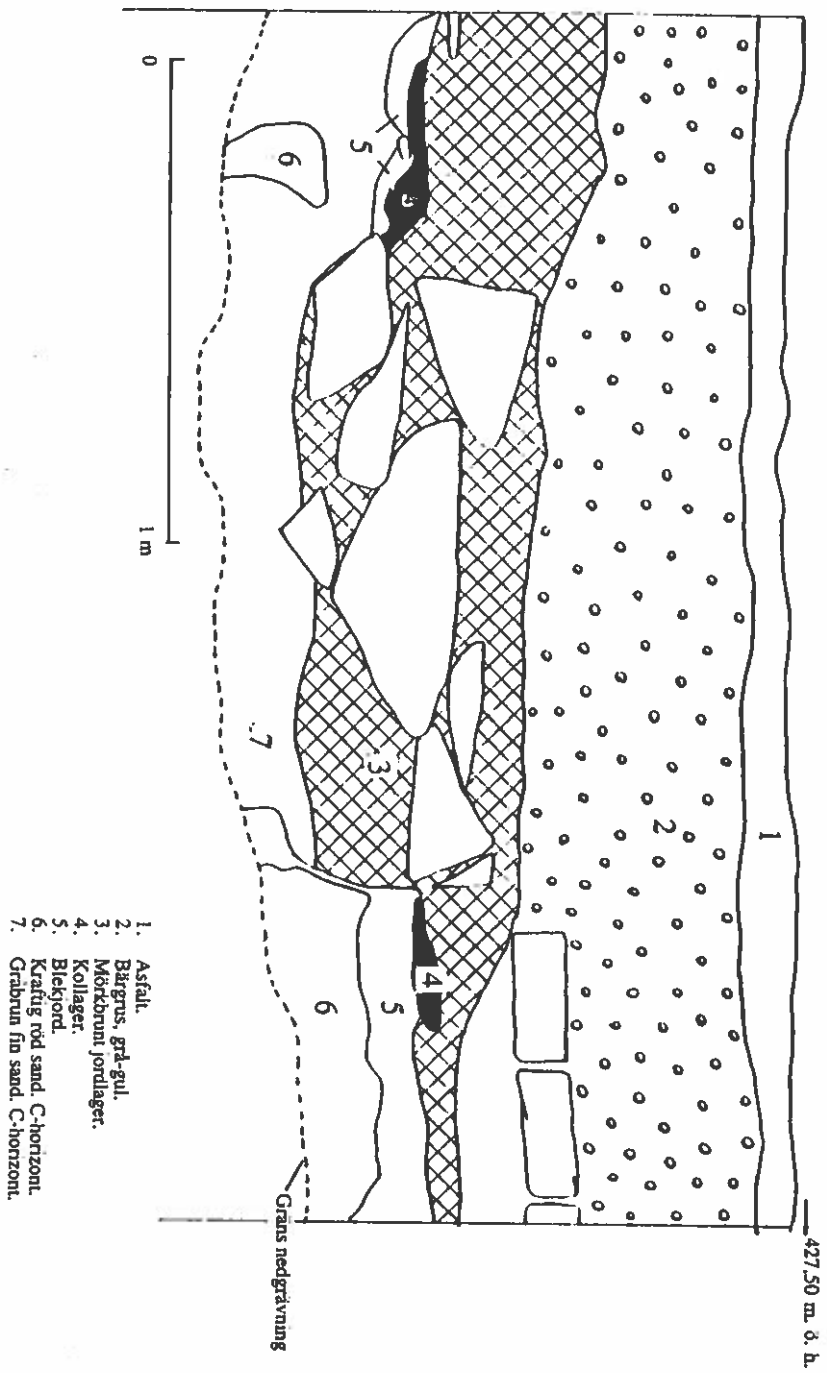
Spår av gammal marktyta, sot med inslag av tegel

50M

0

Profil genom A3, Torggatan, mörkfärgning med sten, fr Ö

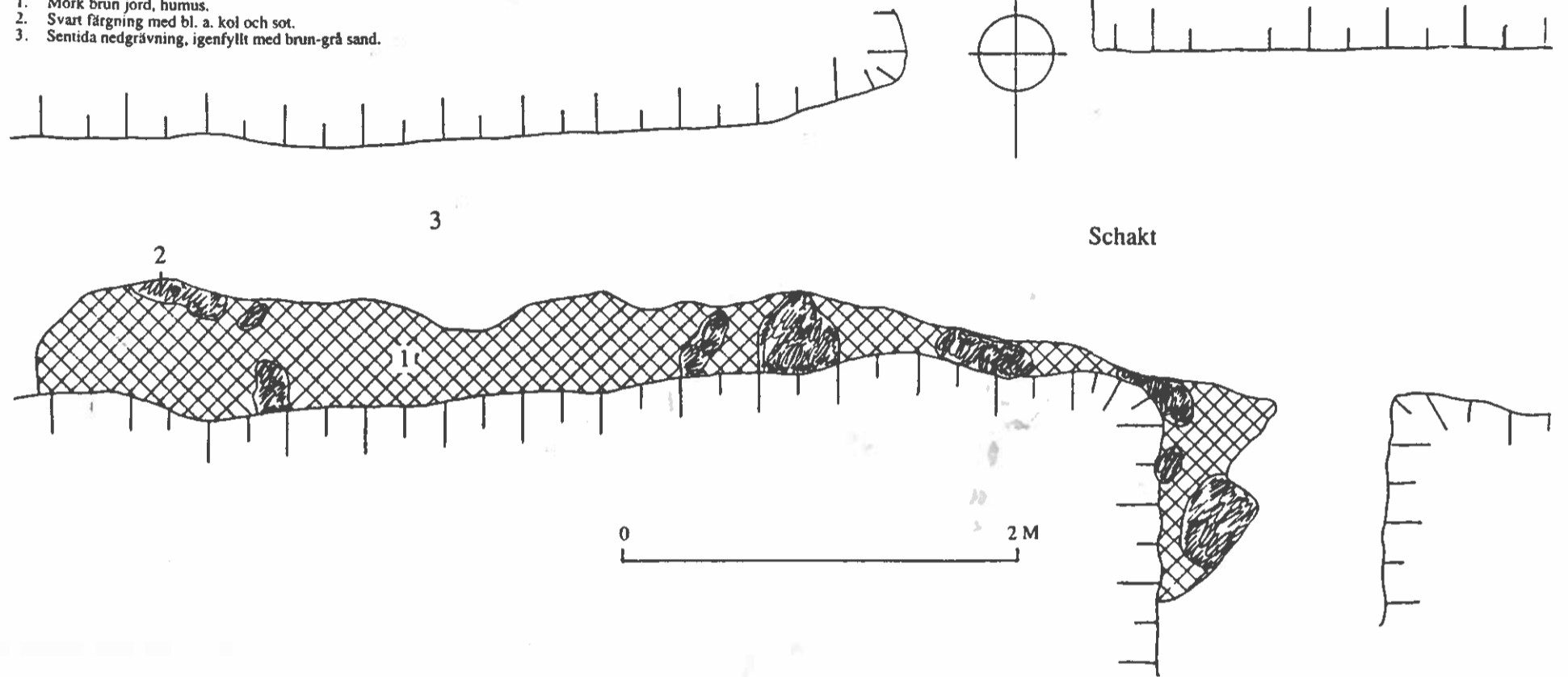
Rimning av B. Fossum, 1997

Plan över A4, Storgatan

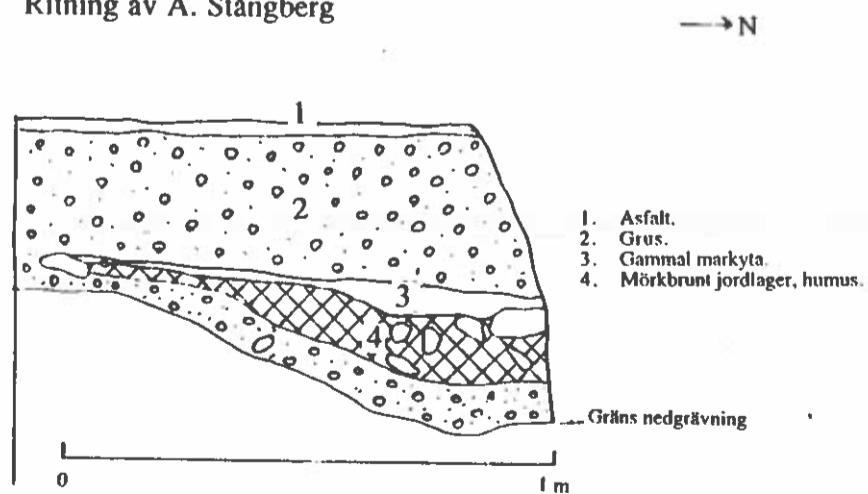
Ritning av A. Stångberg, 1997

1. Mörk brun jord, humus.
2. Svart färgning med bl. a. kol och sot.
3. Sentida nedgrävning, igenfyllt med brun-grå sand.

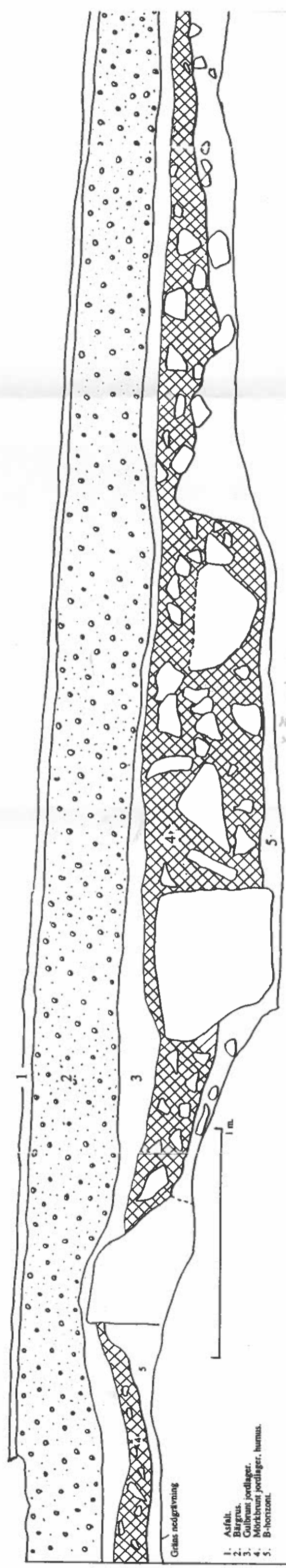
Profil N-S, A4, Storgatan, schaktkant fr Ö

Ritning av A. Stångberg

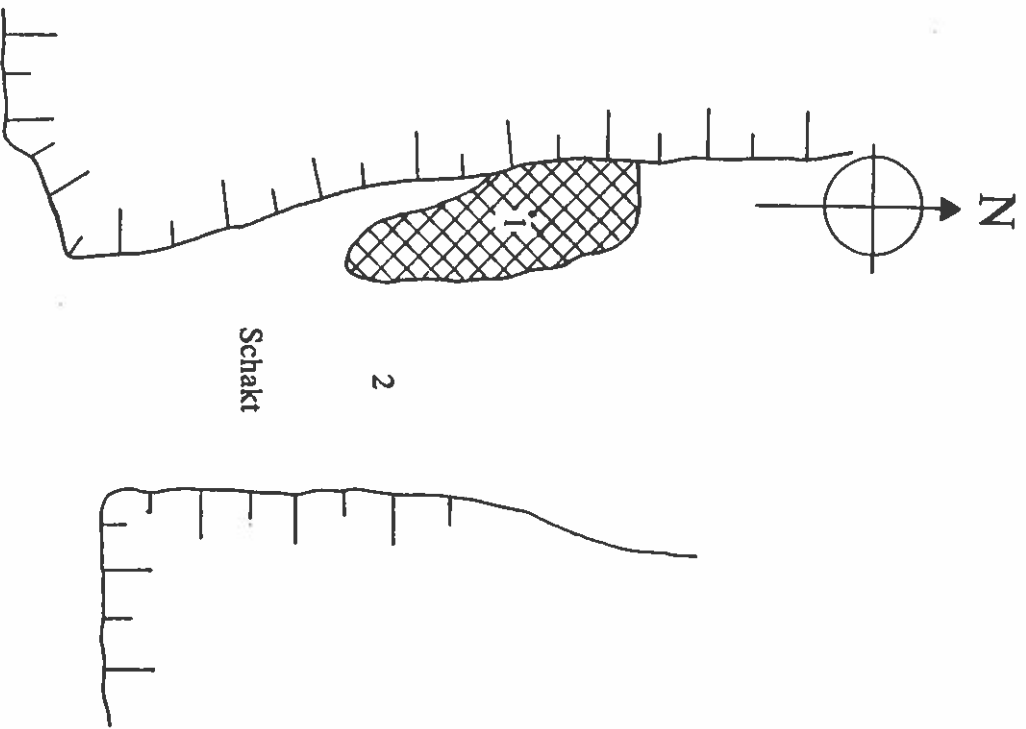
Profil Ö-V, A4, Storgatan
Fr N

Ritning av S.-D. Hedman, 1997

Planritning, A5, Storgatan

Ritning av A. Stångberg, 1997

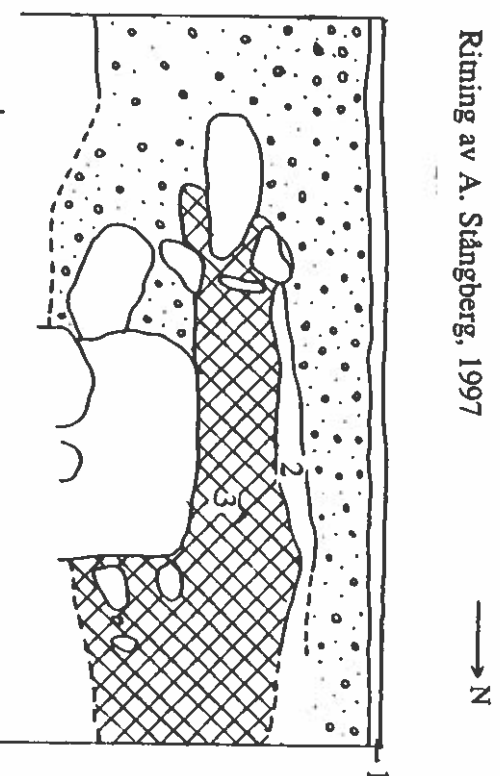

1. Mörk jord med inslag av kol och sot.
2. Senida nedergrävning, igenfylld med brun-grå sand.

Profil N-S, A5, Storgatan, schaktkant fr Ö

Ritning av A. Stångberg, 1997

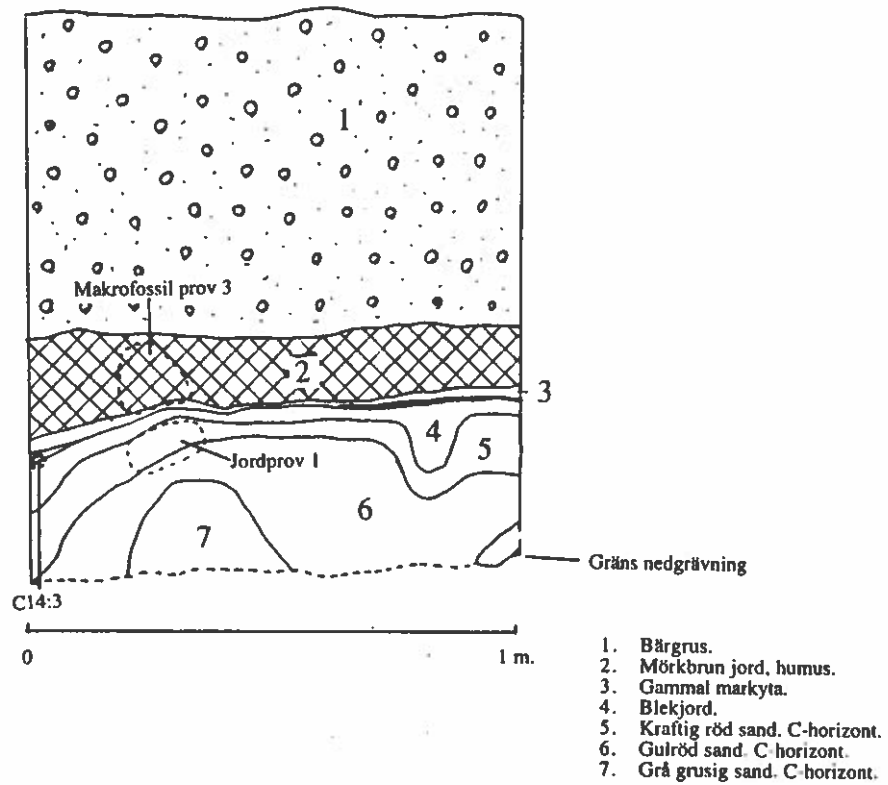
1. Asfalt.
2. Gammal markyta.
3. Mörkbrun jord, humus.

Profil N-S genom schaktkant, Torggatan, fr Ö

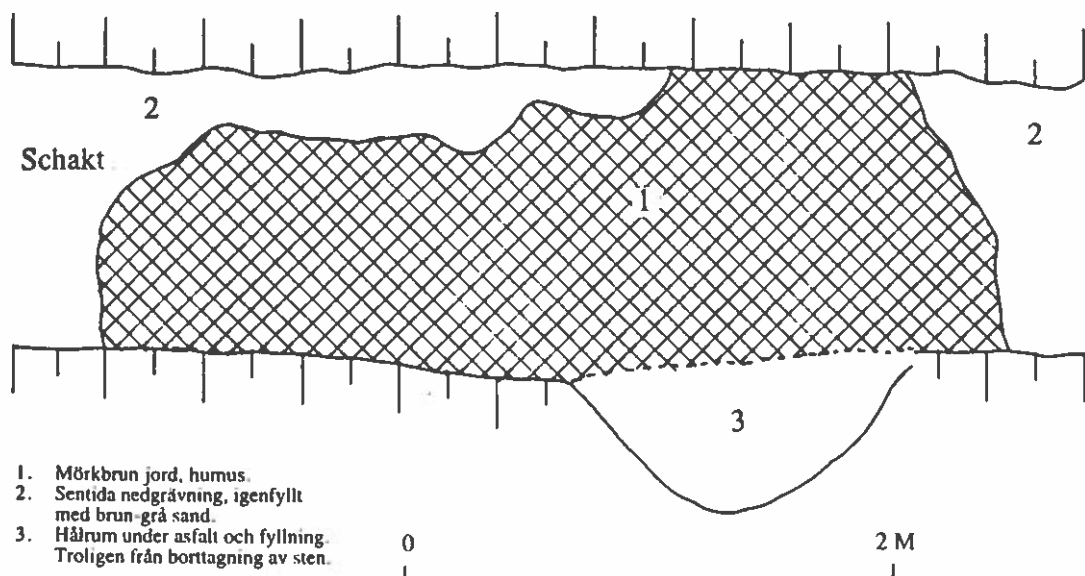
— 427,56 m. ö. h.

Ritning av B. Fossum, 1997

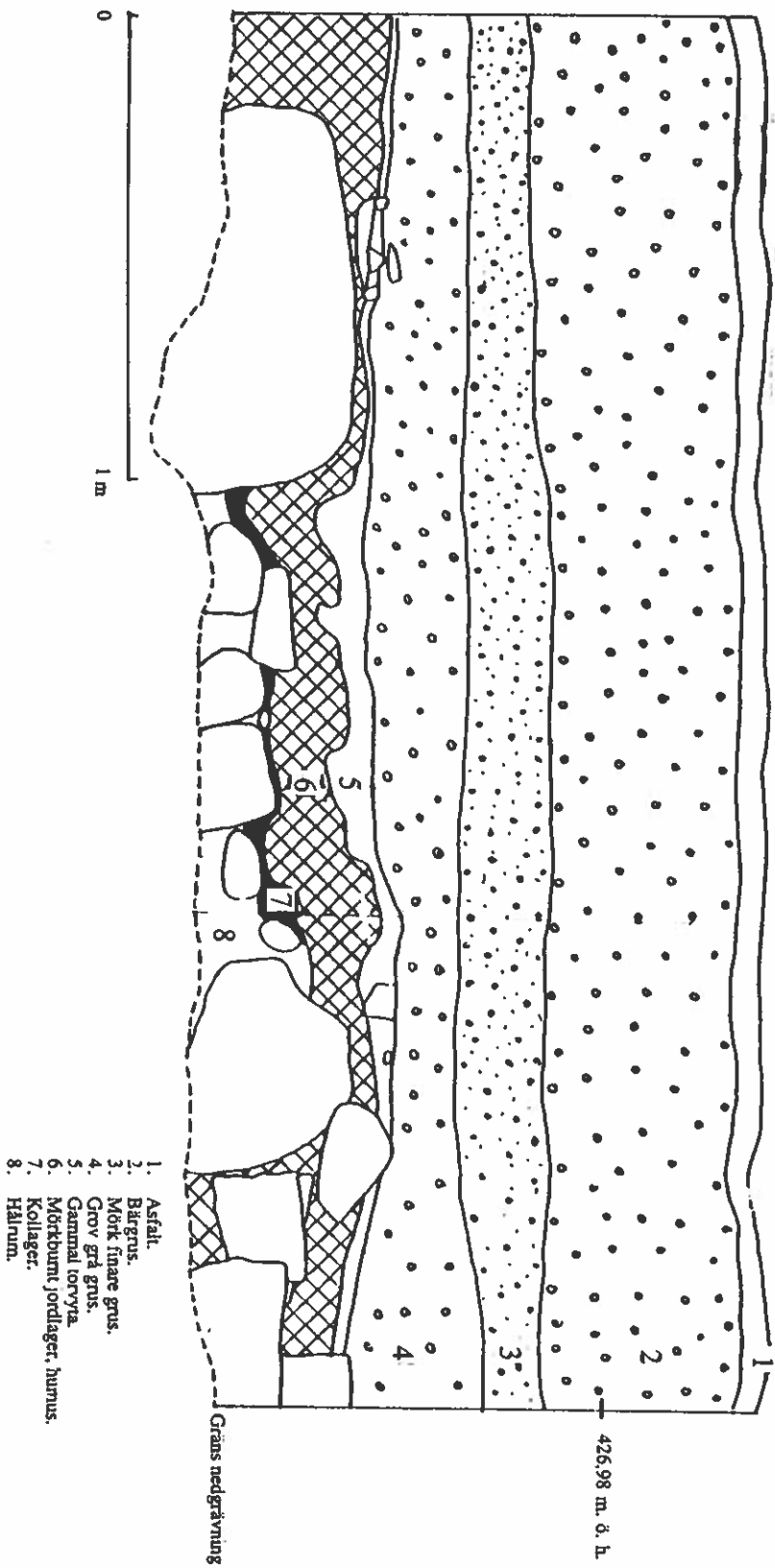
Plan över A9, Storgatan

Ritning av S.-D. Hedman, 1997

Profil Ö-V genom A 13, Torggatan, fr N

Ritning av B. Fossum, 1997

1. Asfalt.
2. Bärgrus.
3. Mörk finare grus.
4. Grov grå grus.
5. Gammal löryta.
6. Mörkburnt jordlager, humus.
7. Kollager.
8. Hålrum.

Silverbuseet

Rapporter över kulturhistoriska undersökningar

Distribution: Silvermuseet, Torget, S-930 90 Arjeplog, tel.
0961-61290.

1. Rapporter över kulturhistoriska undersökningar inom Arjeplog socken, 1988.
2. Rapporter över kulturhistoriska undersökningar inom Arjeplog socken, Lappland, 1989-1991.
3. Arkeologiska inventeringar och undersökningar av förhistoriska fyndlokaler och boplatser vid Hornavan och Kakei, Arjeplog socken, Lappland, 1983.
4. Rapport över arkeologisk förundersökning av gamla kyrk- och marknadsplatsen, Raä 471, Arvidsjaur socken, Lappland, 1992.
5. Rapporter över kulturhistoriska undersökningar vid Gubbljåure, Stora Mattaure samt Pajje-Måskejaure, Arjeplog socken, Lappland.
6. Arkeologisk undersökning av två härdar vid Margatjärnen, Arvidsjaur Socken, Lappland, 1992.
7. Rapport över slutundersökning inom gamla kyrk- och marknadsplatsen, Raä nr 471, Arvidsjaur socken, Norrbottens län, Lappland 1993.
8. Arkeologiska utgrävningar inom Arjeplog sn, Lappland, 1994.
9. Arkeologisk utredning vid Pajeb Muitunisjaure, Arjeplog sn, Lappland, 1995.
10. Rapport över kulturhistoriska inventeringar av strandområdet vid Rappen, Labbas samt Rappenströmmarna, Arjeplog sn, Lappland 1995.
11. Arkeologiska utgrävningar vid Ansvar, Överkalix socken, Norrbottens län, 1995. Arkeologisk delundersökning av Raä 393:1, stensättning med rödockra, Raä 393:2, boplatsslämning, samt Raä 977:3 boplatssvall.
12. Arkeologiska utgrävningar vid Ansvar, Överkalix socken, Norrbottens län, 1996. Arkeologisk slutundersökning och restaurering av Raä 393:1, stensättning med rödockra, samt fortsatt delundersökning av Raä 393:2, boplatsslämning.
13. Arkeologiska undersökningar inom Arjeplogs och Arvidsjaur socknar, Lappland, 1995-1996.
14. Rapport över fornminnesinventering och kulturhistoriska undersökningar vid Delliknäs, Arjeplogs sn, Lappland 1997.
15. Rapport över fornminnesinventering av väg 519, sträckan länsgränsen-Abborrträsk, Arvidsjaur socken, 1997.

ISSN 1101-2900